

Notitie maatschappelijk pakket zwembad 't Walfort

Inleiding

Zwembad 't Walfort is gelegen in Aalten, in de gelijknamige gemeente in de Achterhoek. De gemeente heeft onlangs aangegeven, dat zij per 1 januari 2011 het contract met de huidige exploitant opzegt. De gemeente bezint zich momenteel op de precieze toekomst van dit combibad. Tot maart 2010 worden de mogelijkheden tot verkoop onderzocht. Indien verkoop niet haalbaar blijkt, zal de exploitatie worden heraanbesteed. Daarnaast ligt er een structurele bezuinigingstaakstelling voor het zwembad ten bedrage van € 70.000,-, waaraan de huidige exploitant naar eigen zeggen niet kan voldoen.

Voor een beslissing over de toekomst van 't Walfort is ook van belang om inzicht te krijgen in het benodigde aanbod in termen van activiteiten, openstelling en vierkante meters zwemwater. Over die aspecten gaat deze notitie.

Configuratie

Zwembad 't Walfort is een combibad. Het buitengedeelte betreft een natuurbad van circa 7.400 m², dat al vele decennia oud is. Het binnenbad is in 1995 gebouwd en bestaat uit een wedstrijdbad (25x12,5m) met beweegbare bodem en een recreatiegedeelte (circa 150 m²) met twee kleine bassins, een peuterbassin en een glijbaan met uitzwembassin. Een stoombad en zonnebank zijn ook aanwezig.

Aanbod zwembaden

Het activiteitenaanbod van zwembaden bestaat uit de volgende vijf categorieën.

Recreatief zwemmen

Deze categorie is een verzamelbegrip van verschillende onbegeleide activiteiten en bestaat uit vier vormen:

- banen zwemmen: dit is van oudsher een activiteit van zwembaden. Vaak gaat het om een sporter of iemand die voor ontspanning, gezondheid of sociale contacten baantjes trekt. Jongeren en kinderen vallen over het algemeen niet onder deze categorie bezoekers. Banen zwemmen vindt meestal in de (vroeg) ochtenduren, tussen de middag en op de latere uren van de doordeweekse avonden plaats. de verblijfsduur is maximaal één uur;
- vrij zwemmen: de verblijfsduur is beperkt tot maximaal twee uur. In de laatste jaren hebben de aangeboden uren hoe langer hoe meer een specifiek karakter gekregen:
 - kinderen van 6 tot 16 jaar op de woensdagmiddag;
 - jongeren van 10 tot 20 jaar op de vrijdagavond;
 - de doordeweekse avonden in de vooravond zijn voor jongeren van 12 tot 20 jaar en later op de avond voor volwassenen vanaf 25 jaar;
 - er zijn speciale uren voor dameszwemmen, seniorenzwemmen en gezinszwemmen;
- recreatiezwemmen: dit betreft de meer grootschalige recreatie, waarvan gezinnen, jongeren en groepen gebruikmaken. De verblijfsduur is minimaal enkele uren. Bezoekers zijn voor een deel van buiten de gemeente afkomstig, wat een goed uitgeruste horecagelegenheid (nat en droog) noodzakelijk maakt;
- buitenbad: buitenbaden worden voornamelijk gebruikt voor recreatie (zwemmen, spelen, zonnen) en banen zwemmen. Jong en oud zwemmen in deze baden, al speelt de weersgesteldheid een allesoverheersende rol in het bezoekersaantal.

Schoolzwemmen

Het schoolzwemmen omvat het geven van zwemles aan één of meer groepen van de basisschool. Deze activiteit is sterk afhankelijk van de bereidheid van de gemeente om deze lessen te faciliteren. Een groot (maatschappelijk) voordeel van schoolzwemmen is, dat alle kinderen hieraan deelnemen, terwijl bij het instructiezwemmen de deelname voornamelijk wordt beïnvloed door de financiële draagkracht van de ouders. Het schoolzwemmen vindt uiteraard binnen de reguliere schooltijden plaats.

Instructiezwemmen

In elk zwembad wordt instructiezwemmen aangeboden, wat meestal via het landelijk geaccepteerde zwem-ABC wordt aangeboden. Instructiezwemmen is een hoofdactiviteit voor zwembaden. De lessen worden buiten de schooltijden, voornamelijk op de doordeweekse dagen tussen 15.30 en 18.30 uur en op zaterdagochtend en –middag aangeboden.

Doelgroepen

Deze categorie is onder te verdelen in een grote diversiteit aan activiteiten, die letterlijk een publiek van 0 tot 80 jaar bedienen. Het gaat hier om begeleide activiteiten voor specifieke groepen deelnemers, zoals:

- baby/peuterzwemmen;
- aquajogging;
- hartpatiënten;
- mindervaliden (medische indicatie);
- vrouwen van buitenlandse afkomst;
- fifty-fit;
- aquafit en andere varianten;
- zwangerschap;
- bewegen voor senioren.

Verenigingen

Het zwemmen door verenigingen omvat in eerste instantie de vaste verhuur aan zwemverenigingen die diverse vormen van zwemsport aanbieden, waaronder wedstrijdzwemmen, waterpolo, kunstzwemmen, duiken, reddend zwemmen, maar soms ook trimmen en sportzwemmen voor volwassenen. Het verenigingszwemmen kan echter ook bestaan uit verhuur aan bedrijven of particuliere zwemscholen ten behoeve van diplomazwemmen.

Aanbod 't Walfort

Uit het urenoverzicht voor 2009 blijkt, dat het zwembad in alle vijf categorieën activiteiten aanbiedt, al is de differentiatie van de recreatieve activiteiten beperkt.

Bezoekers

In de periode 2005 – 2008 hebben de bezoekersaantallen zich als volgt ontwikkeld:

	2005	2006	2007	2008
Recreatief zwemmen	48.991	43.715	37.661	37.989
Instructiezwemmen	15.924	14.624	14.151	13.614
Schoolzwemmen	22.922	23.245	23.014	19.274
Doelgroepen	6.652	5.719	5.229	4.897
Verenigingen	14.614	14.895	14.557	14.669
Totaal	109.103	102.198	94.612	90.443

Tabel 1

Opmerkingen:

- ten opzichte van 2005 is het recreatief zwemmen behoorlijk gedaald. Ook als het geraamde buitenbadbezoek uit de cijfers wordt gefilterd, blijft de dalende ontwikkeling zichtbaar;
- het instructiezwemmen vertoont een dalende lijn;
- het schoolzwemmen kent in 2008 een scherpe daling, maar dit wordt vrijwel geheel veroorzaakt door het feit, dat er vanaf september van dat jaar niet langer wekelijks twee maal een half uur, maar een maal een uur wordt gezwommen;
- de doelgroepen vertonen een dalende lijn en liggen ver onder het landelijk gemiddelde;
- het verenigingsbezoek is constant;
- de cijfers over 2009 (tot en met september) zijn vergelijkbaar met die van de eerste negen maanden van 2008;
- het animocijfer is met 3,28 (2008) behoorlijk lager dan het landelijk gemiddelde voor combibaden (5.20);

- concluderend is er sprake van een afnemend en relatief laag aantal bezoekers, ook indien wordt gecorrigeerd voor het weersafhankelijke buitenbadbezoek en de nieuwe indeling van het schoolzwemmen.

Het ramen van toekomstige bezoekersaantallen is lastig, doordat er veel verschillende factoren een rol bij spelen, zoals: concurrerende voorzieningen, tarieven, PR en marketing, nieuwe zwemtrends en een gewijzigd activiteiten- en voorzieningenaanbod. Indien dit soort aspecten geen ingrijpende wijzigingen ondergaat, is één van de belangrijkste invloeden op de toekomstige bezoekersaantallen de demografische ontwikkeling.

In 2005 is met een gemeentelijke herindeling de huidige gemeente Aalten ontstaan. Sindsdien is het aantal inwoners vrijwel exact gelijk gebleven. Zoals de volgende tabel laat zien, is de samenstelling van de bevolking echter wel veranderd: er is sprake van vergrijzing en ontgroening. Deze trend zet zich in de komende jaren voort¹. Daarnaast is de scherpe afname, zowel absoluut als relatief, van de groep 20 tot 65 jaar opmerkelijk. Belangrijkste ontwikkeling is echter de spectaculaire toename van het aantal inwoners van 65 jaar of ouder: in de komende 30 jaar groeit deze groep met 54% en zal ze meer dan een kwart van het totale aantal inwoners vormen. Naast de vergrijzing is vanaf 2015 sprake van een lichte maar continue afname van de totale bevolking. Tot rond het jaar 2020 is de afwijking ten opzichte van het huidig aantal inwoners echter zeer gering.

Jaar	Totaal	0 tot 20 jaar		20 tot 65 jaar		65 jaar of ouder	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
2005	27.446	6.912	25,2%	16.304	59,4%	4.230	15,4%
2009	27.447	6.767	24,7%	16.058	58,5%	4.622	16,8%
2010	27.522	6.930	25,2%	15.910	57,8%	4.682	17,0%
2015	27.619	6.731	24,4%	15.437	55,9%	5.451	19,7%
2020	27.307	6.457	23,6%	14.853	54,4%	5.997	22,0%
2025	26.825	6.216	23,2%	14.115	52,6%	6.494	24,2%
2030	26.222	6.090	23,2%	13.175	50,2%	6.957	26,5%
2035	25.507	6.052	23,7%	12.287	48,2%	7.168	28,1%
2040	24.865	5.999	24,1%	11.739	47,2%	7.127	28,7%

Tabel 2

Deze demografische veranderingen beïnvloeden de vraag naar zwemactiviteiten. De krimp van de groep tot 20 jaar betekent een afname van de vraag naar recreatief zwemmen (met uitzondering van speciale uren voor senioren), instructiezwemmen, schoolzwemmen en bepaalde doelgroepactiviteiten. Samen met de scherpe daling van de groep van 20 tot 65 jaar zullen ook de verenigingen minder bezoekers leveren. De toename van het aantal 65-plussers zal de vraag naar op senioren gerichte doelgroepactiviteiten toenemen. Ook zal er meer behoefte zijn aan specifiek voor deze groep bestemde uren banen zwemmen. Op landelijk niveau is bovendien ook al sprake van een groeiende vraag naar dit soort op het individu toegesneden activiteiten.

Benodigd aanbod

Op grond van de in deze notitie gepresenteerde gegevens kan geen betrouwbare prognose voor de bezoekersaantallen worden gemaakt. Daarvoor spelen te veel onbekende en exogene factoren een rol. Vandaar dat op dit punt wordt uitgegaan van het huidige totale aantal bezoekers, wordt de demografische ontwikkeling in ogenschouw genomen en worden alle andere factoren als ongewijzigd verondersteld. Op basis daarvan kan een lichte daling van het totaal aantal bezoekers voor de komende jaren worden voorspeld. De samenstelling van dit aantal zal echter wel wijzigen. Toch wordt in het vervolg uitgegaan van een bezoekersaantal, dat vrijwel gelijk is aan dat van 2008. Daarvoor is gekozen, omdat deze aantallen onder meer worden gebruikt om te bepalen hoeveel zwemwater er nodig is om alle bezoekers te kunnen accommoderen. Wanneer bijvoorbeeld zou worden uitgegaan van een bezoekersaantal van 80.000 en dit zou net 'passen', zou er een probleem ontstaan bij 90.000

¹ De toename van het aantal inwoners tot 20 jaar in 2010 wordt veroorzaakt, doordat de prognose op een eerder moment is verschenen. De ontgroening heeft zich dus sneller voltrokken dan toentertijd werd verondersteld. De absolute aantallen zijn hier echter van minder groot belang. Belangrijker zijn de relatieve verhoudingen tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

bezoekers. Om dit knelpunt te voorkomen, wordt in het vervolg van deze notitie uitgegaan van 90.000 bezoekers, die als volgt over de zwemcategorieën zijn verdeeld:

Recreatief zwemmen	37.000
Instructiezwemmen	13.000
Schoolzwemmen	19.000
Doelgroepen	7.000
Verenigingen	14.000
Totaal	90.000

Tabel 3

Op basis hiervan kan een inschatting worden gemaakt van het benodigde activiteitsaanbod, het aantal uren en de hoeveel en 'soort' zwembadwater.

Daaraan voorafgaand is nog van belang om aan te tonen, dat het bad momenteel niet 'vol' zit. Met circa 83.000 binnenbadbezoekers² en ongeveer 460 m² binnenbadwater is de bezetting 180 bezoekers per vierkante meter. De norm voor een 'vol' zwembad is 300 bezoekers per vierkante meter. Uitgaande van dat cijfer zou dus 'slechts' circa 280 m² binnenbadwater nodig zijn om het huidige bezoekersaantal te kunnen accommoderen. Indien ook de buitenbadbezoekers binnen zouden moeten worden geaccommodeerd, zou 300 m² volstaan. Dat is een kleiner oppervlak dan momenteel door het wedstrijdbad wordt geboden. Binnen de huidige configuratie van het zwembad is dus voldoende ruimte voor een groter aantal bezoekers.

Het benodigde aantal uren per activiteit, uitgesplitst voor beide 'soorten' water (diep en ondiep), is in de volgende tabel weergegeven. Op basis daarvan luidt de conclusie, dat deze uren precies in één wedstrijdbad zouden passen.

Activiteit	Aantal bezoekers	Aantal weken per jaar	Benodigde bezetting per week	Normale bezetting per uur	Benodigde uren per week	Benodigde uren per week diep water	Benodigde uren per week ondiep water	Benodigde uren per jaar
Recreatief zwemmen	37.000	51	725	25	29	29	10	1.480
Instructiezwemmen	13.000	45	289	30	10	7	3	433
Schoolzwemmen	19.000	40	475	30	16	16	0	633
Doelgroepen	7.000	45	156	20	8	8	8	350
Verenigingen	14.000	40	350	30	12	12	0	467
Totaal	90.000		1.995		74	71	20	3.363

Tabel 4

Indien het aantal bezoekers flink zou toenemen, zouden de benodigde uren niet meer in één wedstrijdbad kunnen worden geaccommodeerd. Vanuit bezettingsperspectief zouden er circa 94.000 bezoekers in het wedstrijdbad (312,5 m²) kunnen passen.

Conclusie

Het bezoek van 't Walfort is laag en vertoont een dalende lijn. De beschikbare hoeveelheid vierkante meters binnenzwembadwater is meer dan voldoende om de bezoekers te accommoderen. Op basis van een berekening van de benodigde uren luidt de conclusie, dat de 90.000 bezoekers (verdeeld over de bezoekerscategorieën zoals in tabel 3 weergegeven) in het huidige wedstrijdbad passen. Deze gegevens, gekoppeld aan de demografische ontwikkelingen, leiden tot de conclusie dat een (zinvolle) herbesteding voor het recreatiebad aannemelijk/wenselijk is.

² Het aantal recreatieve buitenbadbezoekers wordt geraamd op circa 7.000.